Overweging op zondag 13 september 2020 bij de lezingen Exodus 32, 7-14 en Mattheus 18, 21-35

Voorganger Paul Oosterhoff

Vergeven, voor wie doe je dat eigenlijk? Voor die ander, die bij jou in het krijt staat? Of voor God? Of voor jezelf?

Want vergeven doen we, dat is één van de kenmerken van het christen-zijn! Toch? We bidden het elke keer weer in het Onze Vader: God vergeef ons onze schulden, zoals ook wij hebben vergeven wie ons iets schuldig was. Niet opdat… God doet het en dus wij ook…., maar zoals… We doen het God als het ware voor.. We vergeven onze medemens en vragen God het ook naar ons toe te doen.

Wij zijn als christen de eerste die vergeven zullen. Als iemand ons iets heeft aangedaan, dan zijn we er als de kippen bij om hem of haar een tweede kans te geven of een derde of een zevende of 70 x 7 maal.

Zo zijn wij toch…?

Of die mensen in diepe schulden, wij zijn toch de eersten die ervoor pleiten dat er ook voor hen een schone lei kan komen, een nieuwe kans op een vrij bestaan. Of die mensen die onder ons al zoveel jaar vechten voor erkenning van hun bestaan, die uitgeprocedeerde vluchtelingen die alleen maar vragen om een vergunning tot verblijf in ons land. Wij, als christenen, zijn toch de eersten die hen dat gunnen?

Vergeef ons, zoals wij hébben vergeven wie ons iets schuldig was. Dat bidden we toch keer op keer?

Ik heb wel eens mensen gesproken die op dat punt in het Onze Vader, altijd net een kuchje hebben, een hapering in hun stem, zodat ze het net even kunnen overslaan, met goed fatsoen…

God is zijn volk helemaal zat.. Mozes op de berg, dicht bij God om de stenen tafelen te ontvangen, de leefregels voor het volk, en de mensen beneden die een hele andere God aanbidden, het gouden kalf, de god van schittering en rijkdom.

God is het helemaal zat met dat volk. Hij heeft ze met machtige hand bevrijd uit de slavernij en gezet in de vrijheid, hij wil ze nieuwe leefregels geven van vrijheid en eigen verantwoordelijkheid. De tien leefregels waren al aan Mozes overhandigd, in steen gegrift door de vinger Gods. En dan kiest het volk er meteen al weer voor om zich te laten knechten door de tastbare god van geld en schittering.

Het is alsof wij christenen, na alles wat ons als vrijheid is voorgehouden in leven en sterven van onze naamgever Jezus Christus, ineens toch weer kiezen voor de schijnbare veiligheid van rijkdom en economische wetmatigheden.

God is het helemaal zat en het ís dat Mozes pleit voor zijn volk, als een echte pleitbezorger, dat God afziet van zijn vernietigend voornemen… en het volk een tweede, een derde, een zevende kans geeft, zeventig maal zeven maal…

Zo is het ook in de gelijkenis, die we hebben gelezen. Een prachtig voorbeeld van oosterse vertelkunst, een sterk overdreven verhaal, dat alleen maar verteld wordt om iets van het dagelijkse leven duidelijk te maken.

Een koning wordt geconfronteerd met een dienaar die hem een gigantisch bedrag schuldig is, tienduizend talenten. Iemand heeft eens nagegaan, dat zelfs de rijkste man in Rome in die tijd niet zoveel geld had om zo'n bedrag terug te betalen. De Jeff Bezos of Bill Gates van die tijd was niet rijk genoeg om die schuld in te lossen, laat staan die dienaar van de koning. Maar de dienaar pleit er toch voor dat hij niet samen met vrouw en kinderen als een slaaf verkocht wordt en hij smeekt de heer om geduld, zodat hij alles terug kan betalen. Onmogelijk natuurlijk, .. maar het wonder geschiedt en hij krijgt een tweede kans. Sterker nog, de heer scheldt hem de hele schuld kwijt en als een vrij mens krijgt hij de kans om zijn leven , bevrijd, opnieuw op te pakken.

En dan gaat hij opnieuw de vrije wereld in en komt iemand tegen die hem iets schuldig is, 100 dinarie. Als je bedenkt dat één dinarie ongeveer het dagloon van een arbeider was in die tijd, dan besef je dat die persoon zo'n bedrag niet zomaar in zijn achterzak had zitten, maar dat het ook niet een onoverkomelijk bedrag was, die 100 dinarie

Maar onze hoofdpersoon van de gelijkenis neemt de ander in de wurggreep en eist meteen alles terug. Voor het gemak even vergetend, wat hem net allemaal aan vrijheid geschonken is…

Schulden…. Je hoeft geen profeet te zijn om te kunnen voorspellen, dat, als we uit de coronacrisis zijn gekomen er straks voor heel wat mensen een schuldencrisis gaat komen. Als we nu eens net zo creatief en ruimhartig daarmee om zouden gaan als onze regering gedaan heeft om de coronacrisis het hoofd te bieden..

U heeft me wel eerder er voor horen pleiten dat heel die wurggreep van deurwaarders en de opeenstapeling van boetes en financiële dwangmiddelen tot betaling.., dat heel die wurggreep van tafel zou moeten, zodat mensen weer een tweede kans kunnen krijgen, zonder ademnood.

We hebben hier in Nijmegen het project SchuldWegWijzer, waarin getrainde vrijwilligers mensen helpen om door dat woud van regelgeving hun weg weer te vinden. In mijn nieuwe werk nu in Wijchen zetten we ook zo'n SchuldHulpMaatjes project op. Als u nog een zinvolle vrijwilligerstaak zoekt… misschien is dit iets voor u.

Maar terug naar de gelijkenis. U weet hoe het afloopt. De koning komt het ter ore en trekt natuurlijk heel zijn vergiffenis in en het loopt slecht af met onze hoofdpersoon.

En het laatste zinnetje van de gelijkenis brengt de hele situatie terug bij onszelf. Jezus zegt: Zo zal mijn hemelse Vader ook ieder van jullie behandelen, die zijn broeder of zuster niet van harte vergeeft…

De boodschap is duidelijk: Ons is zoveel geschonken in vrijheid, in levensmogelijkheden, in levensvreugde. Wij zijn van Godswege in de vrijheid gezet. Vergeving is ons in overvloed geschonken. Hoe is het dan mogelijk, dat we ook een ander die vrijheid, die vergeving, niet zouden gunnen!!

Mooi uitgangspunt, maar de praktijk is weerbarstiger. Soms zijn we zo gekwetst, door wat de ander ons heeft aangedaan. Zoveel pijn is veroorzaakt, zoveel leed geleden, dat het haast onmogelijk is om daar overheen te stappen. De ander verdient het niet…!

Iets wat vergeven moet worden houdt altijd twee partijen in de wurggreep. Degene die jij iets verwijt, iets kwalijk neemt, maar ook jezelf. Die kwestie, die om vergeving vraagt, houdt ook jouzelf in een wurgreep, grijpt ook jouzelf soms naar de keel.

Naast dat het schenken van vergeving een goddelijke opdracht is, is er ook een psychologische grond, waarom het verstandig en heilzaam is om te vergeven…: Doe het voor jezelf!

Als je de ander kan vergeven, kom je vrij van die kwestie, ga jezelf als vrijer mens door het leven. Om ergens overheen te stappen, moet je een groot mens zijn.. Je zult ervaren dat er ook voor jou meer ademruimte wordt geschapen.

Vergeven brengt een beweging van vergeving opgang. Misschien ook bij die ander die je vergeeft… je weet maar nooit, de wonderen zijn de wereld nog niet uit…., in ieder geval bij jezelf. Je wordt zelf bevrijd van die last, die je keer op keer terneer drukt.

Als het je lukt om te vergeven zal je merken dat het je verlicht, dat je meer en meer mens wordt… meer en meer medemens.